

לבעינה של תורה

שיחות שנמסרו בבית המדרש על ידי ראש הישיבה הרב ברוך וידר שליט"א

שיחה תיב

ג בטבת תשפ"ב

פרשת "ויגש"

"לעולם לא אשכח פקודיך"

לקראת שבוע החזרות בישיבה

ברוך ה', חלפו עלינו ימי חנוכה נפלאים בישיבה. בטוחני שכאשר כל אחד מאיתנו הגיע לביתו הוא הביא עימו לבני משפחתו ניצוצות מהאור אותו ספג בישיבה.

קהילות ברבים ומשפיעים תורה וקדושה מהישיבה בערי המרכז ובערי הפריפריה בכל מרחבי הארץ. אולם, השאלה המרכזית היא מה מוטל עלינו במספר השנים הללו בהן אנו שרויים בין כותלי הישיבה? ישנם בינינו כאלו שבאו רק למשך שנה, ישנם כאלה שבאו למשך חמש וישנם אלה שיישארו לעשר שנים ואולי אף ליותר. מה כוונתנו לעשות בפרק זמן זה? התשובה היא באנו לישיבה במטרה לגדול בתורה. הדרך להצליח בכך היא ללמוד ולעמול. בחור ישיבה צומח להיות לתלמיד חכם על ידי לימוד, עמל ויגיעה. לידיעת התורה הקדושה זוכים על ידי לימוד שלאחריו מתקיימות חזרות מרובות.

חובה קדושה מוטלת עלינו לבנות את רוח האומה בתוככי בית המדרש, שממנו יפוצ האור לכל בית ישראל. זו תהא תרומתנו למאבק הרוח הגדול המתחולל בימים אלו - להוסיף אור תורה.

לידיעת התורה ניתן לזכות
רק על ידי חזרות.
אמנם, הגורם שיש ביכולתו
להניע אדם להתמיד בכך
הוא רק אהבת תורה.

"וְאִישׁ דַּעַת מֵאֵץ כַּח"

ביום שלישי שעבר עסקנו בבית המדרש במסגרת יום העיון בשאלת הזהות היהודית והישראלית של מדינת ישראל לאור מאבק הרוח עם יוון. הערב אף תתקיים הפגנה גדולה כנגד הפגיעה בזהות היהודית של מדינת ישראל. מה עלינו לעשות, ובפרט כיצד נעמוד כנגד כל הזרמים והרוחות הרעות השוטפות את הציבוריות שלנו? ייתכן ויקומו מקרבנו אנשים בעלי רוח ויקימו לאחר שנות הישיבה ארגוני תשובה וחיזוק הזהות היהודית, בתקווה שעד אז המצב לא ילך ויחמיר. אני מקווה שבינתיים כאשר תלמידינו מגיעים לביתם הם גם הולכים למסור את התורה הגדולה שהם לומדים בישיבה בקרב בני תנועות הנוער - ב'בני עקיבא', ב'אריאל' וב'עזרא'. אני מקווה שתלמידינו מקהילים

”וְדַעַת לִנְפֶשְׁךָ יִנָּעַם”

לפנינו שבוע חזרה על דפיה הראשונים של מסכת בבא בתרא, המסכת הישיבתית. מטרתו של שבוע זה היא שנזכה בו לידיעת התורה, ובעיקר לאהבתה.

לאהבת תורה ניתן לזכות באמצעות התקשרות אל התורה, אשר לה זוכים רק על ידי שחוזרים ומעמיקים בהבנתה¹. כאשר עושים זאת זוכים לעונג הרוחני המופלא, המתואר בלשון הזהב של בעל 'אור החיים' הקדוש²: **”שֶׁאִם הָיוּ בְּנֵי אָדָם מְרַגְשִׁין בְּמִתִּיקוֹת וְעִרְיָבוֹת טוֹב הַתּוֹרָה הָיוּ מִשְׁתַּגְּעִים וּמִתְלַהֲטִים אַחֲרֶיהָ וְלֹא יִחַשְׁבּוּ בְּעֵינֵיהֶם מִלֵּא עוֹלָם כִּסֵּף וְזָהָב לְמֵאוֹמָה, כִּי הַתּוֹרָה כּוֹלֶלֶת כָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם”**. כאשר חשים באמת את אורה של תורה מבינים שכל העולם הזה הוא הבל ולעומת זאת עד כמה מתוקה היא התורה.

”בְּדַרְךְ חֻכְמָה הִרְתִּיךָ”

הגמרא מתארת את סדר מסירת התורה בעם ישראל³: **”תָּנוּ רַבָּנֵינוּ: כִּיצַד סִדֵּר מִשְׁנָה? מֹשֶׁה לָּמַד מִפִּי הַגְּבוּרָה”**, משה רבנו למד ארבעים יום מפי הקב”ה והוא הראשון בשושלת מסירת התורה. לאחר מכן הברייטא מאריכה ומפרטת את האופן בו למדו אהרן ובניו וכל ישראל, ובסיומה מסכמת הברייטא את האמור בה: **”נִמְצָא בִיד הַכָּל אַרְבַּעָה”**. כל אחד מעם ישראל שמע את אותו דף בבבא בתרא ארבע פעמים מאלו הקודמים לו – משה רבנו, אהרן, בני אהרן והזקנים.

מסיקה מכך הגמרא: **”מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חַיִּיב אָדָם לִשְׁנוֹת לְתַלְמִידוֹ אַרְבַּעָה פַּעַמִּים. וְקָל וְחוֹמֵר: וְמָה אַהֲרֹן שֶׁלָּמַד מִפִּי מֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה – כֵּךְ, הַדִּיּוֹט מִפִּי הַדִּיּוֹט עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה”**. רש”י מאיר במקום הארה מופלאה מאוד: מפני מה מדגישה הגמרא את זהותו של מי שלמדו ממנו? מדוע ישנה חשיבות לפרט זה? רש”י

¹ עיין בהקדמת אגלי טל: ”עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמוח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה”.

² דברים, פרק כו, פסוק ח

³ עירובין, דף נד, עמוד ב: ”תָּנוּ רַבָּנֵינוּ: כִּיצַד סִדֵּר מִשְׁנָה? מֹשֶׁה לָּמַד מִפִּי הַגְּבוּרָה. נִכְנָס אַהֲרֹן וּשְׁנֵה לֹו מֹשֶׁה פִּירְקוֹ. נִסְתַּלַּק אַהֲרֹן וַיֵּשֶׁב לִשְׁמַאל מֹשֶׁה. נִכְנָסוּ בָּנָיו וּשְׁנֵה לֵהֶן מֹשֶׁה פִּירְקוֹ. נִסְתַּלְקוּ בָּנָיו, אֲלֶעָזֶר יֹשֵׁב לִימִין מֹשֶׁה וְאִיתָמָר לִשְׁמַאל אַהֲרֹן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לְעוֹלָם אַהֲרֹן לִימִין מֹשֶׁה חוּזָר. נִכְנָסוּ זָקֵנִים וּשְׁנֵה לֵהֶן מֹשֶׁה פִּירְקוֹ. נִסְתַּלְקוּ זָקֵנִים, נִכְנָסוּ כָּל הָעָם וּשְׁנֵה לֵהֶן מֹשֶׁה פִּירְקוֹ. נִמְצְאוּ בִיד אַהֲרֹן אַרְבַּעָה, בִּיד בָּנָיו שְׁלֹשָׁה, וּבִיד הַזָּקֵנִים שְׁנֵים, וּבִיד כָּל הָעָם אֶחָד. נִסְתַּלַּק מֹשֶׁה, וּשְׁנֵה לֵהֶן אַהֲרֹן פִּירְקוֹ. נִסְתַּלַּק אַהֲרֹן שְׁנֵה לֵהֶן בָּנָיו פִּירְקוֹ. נִסְתַּלְקוּ בָּנָיו, שְׁנֵה לֵהֶן זָקֵנִים פִּירְקוֹ. נִמְצָא בִיד הַכָּל אַרְבַּעָה”.

משיב על כך בתשובה מפתיעה: **”וְמָה אַהֲרֹן שֶׁשָּׁמַע מִמֹּשֶׁה וּמִסִּתִּיעָא מִלְּתָא לְהַתְקִיִּים בְּלָבוּ לְהַבִּין מָהֶר, אִפִּילוּ הָכִי שָׁמַע אַרְבַּע פַּעַמִּים”**. למרות שאהרן שמע את דברי התורה ממשה רבינו בעצמו אין הדבר מספיק ועליו לשנותם ארבע פעמים. מכאן יש ללמוד שסדר לימוד התורה בישראל הוא ללמוד כל דבר ארבע פעמים. ארבע הפעמים הראשונות הן עצם הלימוד, ורק לאחריהן מתחיל עניין החזרה⁴. כאשר אדם לומד כך הוא זוכה לדעת את התורה אותה הוא לומד, ועל ידי כך הוא זוכה לאהבת תורה ולהרגשת עונג רוחני שרק זה שהתנסה בו מכירו. כפי שבלתי ניתן להסביר לזולת מהו טעמו של שוקולד, כך לא ניתן להסביר את טיבו של נועם רוחני זה למי שלא חווה אותו.

”לְדַעַת כָּל רֶזֶס סוּדְךָ”

אם כן, כאשר הלימוד מתבצע כך מדוע ישנו צורך בשבוע חזרה? התשובה לכך חשובה מאוד וצריכה לימוד. מצוות תלמוד תורה מורכבת משני חלקים, שייתכן והם שתי מצוות עשה. ישנה מצוות לימוד תורה, האמורה בפסוק⁵: **”וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה”**, ובנוסף קיימת מצוות ידיעת התורה⁶.

מצד מצוות לימוד התורה של ”והגית בו יומם ולילה” יש מצבים של הפסקה בלימוד לצורך צורכי הגוף או לשם קיום מצוות אחרות, שהלוא אף לאכול, לישון, לשרת בצבא, להתפרנס – כל אלה הם חלק מעבודת ה'. לא ניתן לקיים את מצווה זו ללא הפסקה וישנם גדרים בהלכה מתי פטורים ממנה לצורך עשיית דברים מסוימים שאחרים אינם יכולים לעשות במקומנו. אולם, מצד מצוות ידיעת התורה עלינו לדעת שכעבור מאה ועשרים שנה נישאל בפני בית דין של מעלה על הספקנו בלימוד התורה: האם למדת בבא בתרא? האם למדת בבא קמא? האם למדת ספרא וספרי? האם למדת את ארבעת חלקי השלחן ערוך? האם למדת 'נפש החיים' ו'כוזרי'? האם למדת 'זוהר' ו'ספרא דצניעותא'?

⁴ עיין חיי עולם, חלק ב, פרק יא: ”וחיוב זה ללמוד ארבע פעמים אינו כחזרה בשביל לזכור... אלא החזרה זו של ארבע פעמים הייתה כדי שיבין היטב מה שלמד”. עיין עוד קרינא דאגרתא, חלק א, אגרת ד. בספר תולדות יעקב, עמוד רמז, מפורט כיצד יישם זאת הסתייפלער למעשה.

⁵ יהושע, פרק א, פסוק ח

⁶ עיין הלכות תלמוד תורה מתוך שולחן ערוך-הרב, פרק ב, סעיף ד; פרק ג, סעיפים א-ב; פרק ד, סעיף ו. ע”ע לבנינה של תורה שיחות רסב, רסד, רצג.

כלל לזכות בחזרה של ג' פעמים, ואבקשך מאד אחי יקירי להרגיל עצמך לחזור לכל הפחות עשר פעמים כל פרק קודם שתתחיל פרק אחר. בעוד ימים ספורים נתחיל בלימוד פרק 'חזקת הבתים' וניפרד בשלב זה מפרק 'השותפים'. הבה ניפרד ממנו בכבוד, כאשר אנו שולטים בדפים שלמדנו.

מספרים שמישהו בא לחזון איש' ותינה בפניו את צערו על כך שהוא אינו זוכר את תלמודו. שאל אותו ה'חזון איש': כמה פעמים אתה חוזר על לימודך? השיב לו אותו אדם שהוא נוהג לחזור כש-שבע פעמים (הלואי שנזכה לכך אף אנחנו). ה'חזון איש' השיב לו בגילוי לב: אגיד לך את האמת. אני יודע על עצמי שאם אינני חוזר עשרים פעמים אני לא יודע.

אכן, קשה מאוד ליישם זאת, אך יש לדעת כי חזרה יכולה להתבצע במספר דרכים ויש לכל אחד למצוא את הנתיב המתאים לו. לאחרונה נחשפתי לדברים מעניינים שאמר הרב צבי יהודה זצ"ל⁹: **"התכלית היא שיהיו דברי התורה חקוקים על הלב ממש"**, שהדפים הללו יהיו חלק ממני. ישנו ביטוי בגמרא¹⁰: **"תנא מיניה ארבעין זימנין, ודמי ליה כמאן דמנחא בכיסיה"**. הרב יהושע כהן שליט"א, מחבר ספר 'כרם יהושע', הסביר בשיחתו כאן שהפשט בביטוי זה הוא שדברי התורה הם עבורו בבחינת דברי רבי יצחק¹¹: **"אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה"**, היינו כפי שאדם רגיל לוודא תדיר שהארנק נותר בכיסו ולא נפל ממנו כך צריך להיות היחס לדברי התורה¹². אמנם, ממשך הרב צבי יהודה: **"אין גדר קבוע כמה פעמים יש לחזור, אלא איש איש לפי כישרונותיו"**.

”זְמַרְוֹת הָיוּ לִי חֶקֶךְ”

רבים מגדולי ישראל מהדורות האחרונים - כדוגמת הסטייפלער, הרב שך, האדמו"ר מקלויזנבורג, הרב אברהם שפירא - הדריכו אותנו שהעיקר הוא לקנות את הדפים הללו גפ"ת - גמרא, פירוש רש"י ותוספות -

כך מוסרים לנו חז"ל⁷, שידעו היטב את אשר מתרחש בשמי מעלה. על הכל ישאלו אותנו ביחס לידיעת התורה. ככל שאדם יספיק בחייו הארוכים שינתנו לו בעזרת ה', הוא ייבחן בסופם על ידיעת כל התורה. כל אדם נתבע לדעת את כל התורה כולה, וכלפי זה אין פטורים, משום שמדובר בבהתאם ליכולתו של כל אחד לקנות את ידיעת התורה.

לידיעת התורה ניתן לזכות רק על ידי חזרות. אמנם, הגורם שיש ביכולתו להניע אדם להתמיד בכך הוא רק אהבת תורה. בימינו, מי שאינו אוהב את ארוחת הערב קונה לעצמו מאכל אחר. הרי בקלות הוא ימצא בחוץ דברים רבים אותם הוא יאהב יותר ויהנה מהם. כך אדם שאינו נהנה מהתורה ימצא בעולם הרחב עניינים רבים אחרים אותם נשמתו 'תאכל'. אולם, כאשר אוהבים את התורה, כאשר "משתגעים ומתלהטים אחריה", לא נחשב שום דבר מהנאות העולם כנגד זאת.

”עיקר פרי הלימוד הוא החזרה”

פעמים רבות ממש מענג לראות את בית המדרש ההומה ולשמוע את ההמולה הרוגשת בו שלושה סדרים ביום. כעת אנו מקדישים זמן לשם ידיעת התורה. שאיפתי היא שכל בחור משיעור א' ומעלה ירכוש את ידיעת ארבעת הדפים הללו כצורתם. אני שואף שלאחר שבוע זה כל אחד מאיתנו יידע אותם על בוריים גמרא רש"י ותוספות. משימה זו אינה בשמיים.

הרב זצ"ל כתב במכתבו לאחיו⁸: **"מאוד נבהלתי ממה שראיתי שהנך חוזר רק שלוש פעמים על תלמודך דע לך אחי יקירי, כי הנני יודע ועד על פי הניסיון כי אי-אפשר**

⁷ עין מדרש משלי, פרק י: "אמר רבי ישמעאל: בוא וראה כמה קשה יום הדין שעתידי הקדוש ברוך הוא לדון את כל העולם כולו בעמק יהושפט. בזמן שתלמידי חכמים באים לפניו אומר לכל אחד מהם: כלום עסקת בתורה? אמר לו: הן. אומר לו הקדוש ברוך הוא: הואיל והודית אמור לפני מה שקרית, ומה ששנית בשיבה, ומה ששמעת בשיבה. **מכאן אמרו כל מה שקרא אדם יהא תפוש בידו, ומה ששנה כמו כן, שלא תשיגהו בוושה ליום הדין**... בא לפניו מי שיש בידו שני סדרים או שלשה, אז הקדוש ברוך הוא אומר לו: בני, כל ההלכות למה לא שנית אותם... בא לפניו מי שיש בידו הלכות, הקדוש ברוך הוא אומר לו: בני, תורת כהנים למה לא שנית... בא לפניו מי שיש בידו תורת כהנים, אומר לו הקדוש ברוך הוא: בני, חמשה חומשי תורה למה לא שנית... בא לפניו מי שיש בידו חמשה חומשי תורה, אומר לו: בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית... בא לפניו מי שיש בידו הגדה, אומר לו הקדוש ברוך הוא: בני, תלמוד למה לא שנית... בא מי שיש בידו תלמוד, הקדוש ברוך הוא אומר לו: בני, הואיל ונתעסקת בתלמוד, צפית במרכבה?... מכאן היה רבי ישמעאל אומר: **אשרי תלמיד חכם שהוא משמר תלמודו בידו, כדי שיהא לו פתחון פה להשיב ליום הדין לפני בוראו**... אבל אם עזב תלמודו והניח, משיגו בוושה וכלימה ליום הדין". עין עוד נפש החיים, שער ד, פרק ב.

⁸ אגרות הראי"ה, חלק א, אגרת ו (מובא באורות התורה, לחיזוק דברי תורה)

⁹ שיחות הרב צבי יהודה - תלמוד תורה, עמוד 34, פסקה 19

¹⁰ פסחים, דף עב, עמוד א

¹¹ בבא מציעא, דף כא, עמוד ב

¹² עין כרם יהושע עמוד לו בשם הגר"א; עין עוד חידושי המהר"ם שיף כתובות דף ג, עמוד א.

”מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרָתְךָ”

בשבוע אינטנסיבי זה של חזרות זוכים גם לעמול בעמל התורה. בשבוע זה נחזור על הלימוד בלהט כל היום וכל הלילה, כל השבוע - גם בשישי ובשבת ובמוצ"ש. אני ממליץ לנצל לכך גם את סדר הבוקר של יום שישי ואם הר"מים יוכלו לבוא גם ביום שישי בשבת ובמוצאי שבת זה יוסיף נופך משמעותי. בעזרת ה' בית המדרש יבער באש של תורה.

בסופו של שבוע מאתגר זה יתקיים בעזרת ה' ביום חמישי הבא עלינו לטובה מבחן של ידיעת התורה. זהו אינו מבחן במובן הרווח בתיכון או באוניברסיטה, מבחן לשם הציון וכדומה, אלא זהו מבחן עבור אדם כלפי עצמו בעזרת הר"מ שלו. זהו מבחן על ידיעת התורה, מבחן על אהבת התורה. מאוד כדאי למלא את המבחן במועדו ביום חמישי הבא בבוקר, לא מפני שאלמלא כן לא אזכה לקבל בגרות, אלא מתוך שאני אוהב את ה' ואת התורה ואני שואף לדעת אותה. את המבחן נסיים בעזרת ה' כמנהגנו בריקוד של אהבת התורה, מעין הריקוד שאנו נוהגים בו בסוף 'המשמר' של ליל שבועות - 'ריקוד של אשמורת', ריקוד של שמחה לאחר ליל שימורים של עמל תורה.

אני ממליץ לקבל החלטה להתנתק למשך שבוע זה מהפלאפון או מהמחשב. גם אם הכרחי עבור מישהו להתקשר לאימו או להתעדכן במתרחש נכון לקצוב לכך את הזמן הנדרש לכך ולהתאמץ לעמוד בכך.

”וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ”

במידה ותשאלו מה על ההפגנה? כיצד נוותר עליה? אוסיף לכם מספר שאלות: מה עם המאבקים הרוחניים העומדים לפתחנו? מה על התעוררותם הרצחנית של בני ישמעאל? מה בנוגע לאיום הגרעין האירני שאנשי ביטחון בכירים מפני התממשותו תוך חודש-חודשיים? מה נעשה נוכח כל אלה? החפץ לנסוע להפגנה שייעשה כך, אבל מתוך החלטה להעביר את הנסיעה כולה מתוך תורה ותפילה, כפי שלימדנו הרב פריימן זצ"ל בהזדמנויות שונות. על הכאב על המצב הרוחני והיהודי של מדינת ישראל לבעור בעצמותינו, אוי ואבוי אם אין הדבר כך. לכן יש מקום לנסוע להפגנה זו, אולם לא

בזה אחר זה. לשנן את הדפים הללו הלך ושוב, גם בין ה'סדרים' גם בדרך, לחזור על השקלא וטריא שבהם. פעם הרב בן ציון פריימן זצ"ל אמר לי לאחר שלמדנו תוספות שכעת עלינו לחזור עליו. הוא הציע שלא נחזור על מילות התוספות בפנים, אלא שנאמר זה לזה בעל פה את הקושיה ואת התירוץ וחוזר חלילה.

על אדם למצוא לעצמו את הדרך הטובה ביותר עבורו לחזור - לעיתים עליו להרצות את הסוגיה בפני הר"מ שלו ולעיתים עליו לשחזר את מהלך הסוגיה ומפרשיה יחד עם החברותא שלו, ואפילו לבדו. גם בחדר האוכל הנושא המדובר יהיה חזרה על דברי הסוגיות.

ביכולתי להציע מניסיוני האישי דרך נוספת היכולה לעזור מאוד, והיא לסכם. דרך הסיכום מפתחת אנשים¹³, כך אני יכול להעיד מהרגשתי האישית.

בנוסף לעמל האישי, שהוא העיקרי, הר"מים יערכו שיעורי חזרה ושיעורים קצרים שמטרתם לתת אווירה. ייתכן שמפאת קוצר הזמן אין צורך לחזור על דברי כל המפרשים בפנים, אולם על חזרה מקיפה של כל דברי רש"י ותוספות אין לוותר.

”לַחֲזוֹת בְּנַעַם ה'”

סבורני שכאשר אדם חוזר על תלמודו הוא זוכה לשלושה דברים: הדבר הראשון הוא העמקה והבנה טובה יותר בסוגיה. מאחר ואנו חיים בעולם שטחי, המורגל בקריאה מהירה ומרפרפת, כאשר אדם חוזר על הדברים פעם נוספת ואף מסביר אותם שוב לעצמו ולחברותא הם מתבהרים לו יותר והוא זוכה להעמקה ולהבנה טובה יותר.

הדבר השני שזוכים לו הוא עצם ידיעת וזכירת התורה. הדבר השלישי, שאני רואה בו חשיבות מרובה, הוא שבזכות זאת רוכשים אהבת תורה ושמחים בה. לאחר שאדם ישב עד שעה מאוחרת בלילה ועמל יחד עם החברותא שלו, מתוך אכפתיות ואחריות להבנת ובירור הסוגיה, הוא יחוש דבר שייתכן ולא חש כמותו מעודו - את ירגיש את נועם ה', את נועם אהבת התורה. מאמצים אלו מקנים סיפוק עצום, כפי שנוכחנו מניסיון השנים האחרונות בישיבה.

¹³ עיין חידושי אגדות למהרש"א, בבא בתרא, דף י, עמוד ב: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו - יש לפרש כי עיקר הלימוד ושנעשה בו רושם הוא הלימוד הבא מכתובת יד, אשר על כן נקראו החכמים סופרים".

❦ "לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֵיךָ" ❦

לשם ערב של ביטול תורה ופגישה עם החברה, אלא מתוך לימוד תורה ותפילה ותו לא.

ברצוני להציע לכם הצעה שוודאי ניתן לקיימה, ואף מבלי להסתכן לשם כך בשמירת העיניים ולא בשום דבר אחר, כפי שעלול להתרחש כאשר נוסעים להפגנה. נקבל על עצמנו שבשבוע זה נתחזק בלימוד התורה לזכות ארץ ישראל והעם היושב בציון לטובת כל הדברים הקיומיים שאנו מתמודדים עימם כיום. נקבל על עצמנו ללמוד במשך שבוע זה בכל העוצמה, למען המטרה הגדולה שהציב לפנינו גבע ראפ בשיחתו ביום העיון - שבכל בוקר כשאדם מתחיל ללמוד שיגיד שהוא עושה כך "בשם כל ישראל", בשם ארץ ישראל ועם ישראל ולמען תעמוד זכות לעם היושב בציון. אני מבטיח לכם שבכוחו של דבר זה לפעול רבות, לא פחות מההפגנה בתל אביב.

נסיים בתפילה אותה התפללנו בערב ראש השנה ובתפילת נעילה: "זְכוֹר בְּרִית אֲבֹרָהֶם וְעִקְדַּת יִצְחָק, וְהָשִׁיב שְׁבוֹת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב, וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ... וְאִין שְׁיֹר רַק הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְהָשִׁיב שְׁבוֹת אֱהֱלֵי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׁמֶךָ".